

Sygn. akt I ACa 907/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Górczanowska
Sędziowie:	SSA Robert Jurga SSA Grzegorz Krężolek (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko J. S. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 2 lutego 2016 r. sygn. akt I C 138/15

1. zmienia zaskarżony wyrok nadając mu treść:

„I. oddala powództwo,

II. zasądza od strony powodowej (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz pozwanej J. S. (1) kwotę 7 217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.”

2. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 75 155 zł (siedemdziesiąt pięć tysięcy sto pięćdziesiąt pięć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Barbara Górczanowska SSA Robert Jurga

Sygn. akt I ACa 907/16

UZASADNIENIE

Strona powodowa, (...) Spółka Akcyjna w W., w pozwie skierowanym przeciwko pozwanej J. S. (1), wniosła o uznanie za bezskuteczną wobec niej, zawartą w formie aktu notarialnego umowę o podział majątku wspólnego i darowizny

z dnia 9 maja 2013 r, pomiędzy pozwaną a jej mężem T. S. (1), na mocy której małżonek i darczyńca przeniósł na pozwaną - do jej majątku osobistego- prawo własności lub udział w prawie własności nieruchomości, położonych w K. , objętych księgami wieczystymi o numerach: (...), (...), (...) i (...).

W ten sposób powódka zmierzała do ochrony i przyszłego zaspokojenia wierzytelności przysługującej jej , solidarnie, wobec T. S. (1) i J. K., w kwocie 1.287,080,39 zł wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty za okres od 16 grudnia 2014 r., stwierdzonej tytułem wykonawczym w postaci ugody z dnia 20 stycznia 2014 r., zawartej przed Sądem Okręgowym w Krakowie, w sprawie o sygnaturze I C 1219/13, zaopatrzonej klauzulą wykonalności z dnia 3 marca 2014 r.

Wniosła również o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania.

Uzasadniając roszczenie spółka wskazała iż w dniu 15 marca 2012 r. zawarła z mężem pozwanej T. S. (1) i J. K. umowę, na podstawie której sprzedała im 146 udziałów w kapitale zakładowym spółki pod firmą (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. . Każdy z nabywców kupił od strony powodowej po 73 takie udziały.

W treści umowy strony ustaliły, że zostaną one nabyte przez za łączną kwotę 1.399.999,84 zł, płatną w ratach , przy czym pierwsza z nich miała zostać zapłacona w terminie 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy , w kwocie 699.999,92 zł, zaś następne dwie , w terminie 24 i 36 miesięcy, w kwotach po 349.999,96 zł.

Z uwagi na to , że nabywcy nie zapłacili nawet pierwszej raty , powódka wezwała dłużników do zapłaty całości kwoty wskazanej w umowie ,a ponieważ dłużnicy nie wywiązali się z tego zobowiązania, wystąpiła do Sądu z wnioskiem o wydanie nakazu zapłaty, który został wydany 8 maja 2013 r.

Wcześniej spółka z W. złożyła wniosek o udzielenie jej zabezpieczenia roszczenia o zapłatę w/w należności głównej n. in. poprzez ustanowienie na jej rzecz hipoteki na nieruchomościach stanowiących własność bądź współwłasność T. S. (1).

Po wydaniu przez Sąd postanowienia uwzględniającego to żądanie, na etapie składnia wniosków o wpis hipotek przymusowych strona powodowa uzyskała informację, iż własność spornych nieruchomości została – na mocy kwestionowanej umowy pomiędzy małżonkami- przniesiona na pozwaną.

Według powódki umowa została zawarta z jej pokrzywdzeniem jako wierzycielki T. S. (1) albowiem objęte nią realności stanowiły główny składnik majątku dłużnika , wobec czego usprawiedliwionym jest wniosek ,iż na skutek dokonania kwestionowanej czynności prawnej dłużnik powódki stał się niewypłacalny, względnie stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed nią.

Strona powodowa straciła tym samym możliwość zabezpieczenia roszczenia o zapłatę przeciwko dłużnikom w sposób wynikający z wydanego postanowienia, a także jego zaspokojenia ze składników majątkowych , które na skutek zaskarżonej czynności prawnej wyszły z majątku T. S. , w drodze postępowania egzekucyjnego , które jest bezskuteczne.

W ocenie powódki , fakt obciążenia hipotecznego zbytych w oparciu o kwestionowaną czynność nieruchomości lub udziałów w nich , dotąd służących dłużnikowi, nie wpływa w żaden sposób na ocenę prawną i bilans finansowy dokonanej transakcji – nie można , w szczególności, zasadnie twierdzić , iż na skutek spornej czynności wartość majątku dłużnika wzrosła, albowiem obciążenia te , w dacie jej dokonania miały o wiele niższą realną wartość od wysokości, do jakiej zostały ustanowione.

W przekonaniu strony powodowej nie ulega wątpliwości, iż zawierając umowę z żoną , T. S. (1) działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, o czym pozwana wiedziała. Zarówno jej dłużnik jak i J. S. (1) znali skład majątku i wiedzieli, że to nieruchomości stanowiące przedmiot umowy są najistotniejszą i najwartościowszą jego częścią. Byli świadomi wysokości zadłużenia T. S. (1), a także wiedzieli, że wierzytelność strony powodowej względem dłużnika jest

wymagalna, a spółka (...) zmierzać będzie stanowczo do zaspokojenia swojej wierzytelności z tytułu ceny sprzedaży udziałów w spółce (...).

W odpowiedzi na pozew pozwana J. S. (1) wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenia przeciwniczki procesowej kosztami postępowania.

Uzasadniając swoje stanowisko wskazała po pierwsze, iż czynność prawna, której ubezwłasniecia wobec siebie żąda spółka, nie doprowadziła do pokrzywdzenia wierzycieli jej męża, gdyż w jej wyniku T. S. (1) nie stał się niewypłacalny ani też nie stał się niewypłacalny w wyższym niż przed jej dokonaniem, stopniu.

Co więcej, żaden ze składników majątku stanowiący przedmiot kwestionowanej umowy o podział majątku wspólnego i darowizny, nie dawał szans realnego zaspokojenia, chociażby w części przez powódkę swojej wierzytelności, której ochronie ma służyć sformułowana przez nią skarga paulińska strony, wobec istniejących, na będących jej przedmiotem nieruchomościach obciążeń – ustanowionych hipotek dających przywilej egzekucyjny dla wierzycieli hipotecznych, do których grona strona powodowa nie zalicza się.

Zdaniem pozwanej, ocena spółki z W., jakoby w dacie zawarcia umowy z dnia 9 maja 2013 r. realna wartość zbytych przez dłużnika nieruchomości przekraczała wartość obciążeń na nich ustanowionych, jest tylko gołosłownym twierdzeniem nie popartym żadnymi dowodami. Nie wskazała także powódka, w jaki sposób, przy takim ich ówczesnym stanie prawnym, byłaby w stanie przynajmniej częściowo uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności, w sytuacji gdyby stanowiły nadal elementy majątku dłużnika - jej męża.

J. S. (1) argumentowała także, iż w kwestionowanej umowie przyjęła na siebie odpowiedzialność za spłatę zobowiązań męża z tytułu zaciągniętych przez niego kredytów bankowych i udzielonego poręczenia, a zatem, w jej ocenie, dokonanie tej czynności skutkowało, per saldo, zmniejszeniem niewypłacalności dłużnika, a tym samym poprawą sytuacji strony powodowej jako wierzyciela z punktu widzenia możliwości zaspokojenia swojej, wobec niego, pretensji finansowej.

Wyrokiem z dnia 2 lutego 2016r, Sąd Okręgowy w Krakowie, uwzględniając powództwo w całości :

- uznał za bezskuteczną, w stosunku do strony powodowej, umowę o podział majątku wspólnego i umowę darowizny, zawartą w dniu 9 maja 2013r, przed notariuszem Ł. H. z kancelarii notarialnej w K. przy ul. (...) w K., Rep. A nr (...) pomiędzy pozwaną J. S. (1) i T. S. (1), w odniesieniu do nieruchomości, położonych w K., objętych księgami wieczystymi nr (...) (...) (...), co miało służyć ochronie wierzytelności spółki (...) SA w W. wobec dłużnika, w kwocie 1 287 080, 39 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 grudnia 2014r, wynikającej z ugody zawartej w dniu 20 stycznia 2014r przed Sądem Okręgowym w Krakowie, w sprawie o sygnaturze I C 1219/13 [pkt I],

- zasądził na rzecz strony powodowej od J. S. (1) sumę 71 572 złote, tytułem zwrotu kosztów procesu, [pkt II sentencji wyroku]

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

W dniu 13 maja 2008 r. małżonkowie T. S. (1) i J. S. (1) zawarli w formie aktu notarialnego, umowę majątkową małżeńską Rep. A (...), na mocy której ustanowili w ich małżeństwie ustrój rozdzielności majątkowej.

W skład ich majątku wspólnego wchodziły następujące składniki majątkowe:

- nieruchomość utworzona z jedynej działki nr (...) o pow. 603,00 m², objęta księgą wieczystą nr (...);
- nieruchomość utworzona z jedynej działki nr (...) o pow. 478,00 m², objęta księgą wieczystą nr (...);
- 100 udziałów o wartości nominalnej po 100,00 zł każdy o łącznej wartości nominalnej 10.000,00 zł, przysługujących T. S. (1) jako współnikowi w spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.;

- 100 udziałów o wartości nominalnej po 100,00 zł każdy o łącznej wartości nominalnej 10.000,00 zł, przysługujących T. S. (1) jako wspólnikowi w spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.;

- 100 udziałów o wartości nominalnej po 100,00 zł każdy, o łącznej wartości 10.000,00 zł, przysługujących T. S. (1) jako wspólnikowi w spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.;

- 55 udziałów o wartości nominalnej po 100,00 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 5.500,00 zł, przysługujących T. S. (1) jako wspólnikowi w spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.;

- 548 udziałów o wartości nominalnej po 100,00 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej po 100,00 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 54.800,00 zł, przysługujących T. S. (1) jako wspólnikowi w spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K..

Po jej zawarciu mąż pozwanej nabył 175 udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w K..

W skład majątku osobistego dłużnika strony powodowej wchodziły natomiast następujące składniki majątkowe:

a) własność nieruchomości położonej w K., stanowiącej lokal mieszkalny przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...), i związany z nią udział w nieruchomości wspólnej objętej księgą wieczystą nr (...), wynoszący (...);

b) własność nieruchomości położonej w K., utworzonej z jedynej działki nr (...), objętej księgą wieczystą nr (...).

W dniu 15 marca 2012 r. strona powodowa, (...) SA w W. zawarła z T. S. (1) i J. K. umowę, na mocy której sprzedała tym osobom 146 udziałów w kapitale zakładowym spółki z o. o. (...). z o.o. w K.. Każdy z nabywców, będących już wówczas wspólnikami większościowymi tej spółki, kupił po 73 udziały.

W treści umowy strony ustaliły, że udziały zostaną nabyte przez za cenę 9.589,04 zł za każdy udział. Łączna cena, określona na 1.399.999,84 zł, miała zostać zapłacona przez nich solidarnie w ratach, przy czym I rata w wysokości 699.999,92 zł była płatna w terminie 12 miesięcy licząc od dnia zawarcia umowy, II, w wysokości 349.999,96 zł, w terminie 24 miesięcy tj. do 15.03.2014 r., a III w kwocie 349.999,96 zł, w terminie 36 miesięcy tj. do dnia 15.03.2015 r.

Opóźnienie w zapłacie całości albo części którejkolwiek z rat skutkowało natychmiastową wymagalnością całej pozostałej do zapłaty kwoty.

W związku z brakiem zapłaty przez nabywców pierwszej z rat w umówionym terminie, cała należność z tytułu sprzedaży udziałów, stała się natychmiast wymagalna.

Pomimo wezwania do zapłaty, dłużnicy nie wywiązali się ze swego zobowiązania, w związku z czym w dniu 15 kwietnia 2013 r. strona powodowa wytoczyła przeciwko nim powództwo o zapłatę, żądając zasądzenia solidarnie od pozwanych kwoty 1.399.999,84 zł

W dniu 8 maja 2013r, Sąd Okręgowy w Krakowie wydał, w sprawie o sygnaturze I Nc 192/13, nakaz zapłaty uwzględniający żądanie pozwu w całości.

Obok pozwu o zapłatę, w dniu 22 kwietnia 2013 r. powódka złożyła wnioski o udzielenie jej zabezpieczenia roszczenia dochodzonego tym pozwem poprzez:

a) obciążenie udziału 1/2 nieruchomości gruntowej położonej w K. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla K. prowadzi księgę wieczystą nr (...), stanowiącego przedmiot własności T. S. (1), hipoteką przymusową na rzecz strony powodowej do wysokości sumy zabezpieczenia 1.524.153,66 zł; b) obciążenie udziału 1/2 nieruchomości gruntowej położonej w K. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla K. prowadzi księgę wieczystą o nr (...), stanowiącego przedmiot własności T. S. (1) hipoteką przymusową na rzecz strony powodowej do wysokości sumy zabezpieczenia 1.524.153,66 zł; c) obciążenie nieruchomości gruntowej położonej w K. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla K. prowadzi księgę wieczystą o nr (...), stanowiącego przedmiot własności T. S. (1), hipoteką przymusową na rzecz strony powodowej do wysokości

sumy zabezpieczenia 1.524.153,66 zł; d) obciążenie lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy dla K.prowadzi księgę wieczystą nr (...), stanowiącego przedmiot własności T. S. (1), hipoteką przymusową na rzecz strony powodowej do wysokości sumy zabezpieczenia 1.524.153,66 zł; e) obciążenie lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w K., dla którego Sąd Rejonowy dla K.prowadzi księgę wieczystą o nr (...), stanowiącego przedmiot własności T. S. (1), hipoteką przymusową na rzecz strony powodowej do wysokości sumy zabezpieczenia 1.524.153,66 zł; f) zajęcie ruchomości znajdujących się w miejscu prowadzenia przez stronę pozwaną działalności gospodarczej pod nazwą (...) Prowadzenie (...)T. S. (1) w K. przy ul. (...) lok. (...) do wysokości sumy zabezpieczenia 1.524.153,66 zł.

b) W dniu 17 maja 2013 r., Sąd Okręgowy w Krakowie żądanie zabezpieczenia uwzględnił w całości.

W dniu 9 maja 2013 r. małżonkowie T. i J. S. (1), przed notariuszem Ł. H. w Kancelarii Notarialnej w K. zawarli umowę -Rep. A nr (...), na mocy której dokonali podziału majątku wspólnego w ten sposób, że: J. S. (1) otrzymała nieruchomości objęte księgami wieczystymi nr (...), zaś T. S. (1) otrzymał wyżej wskazane udziały w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w K., (...) w K., (...) w K.;(...)w K. i (...) w K.

Strony uzgodniły, że: umowa o podział majątku wspólnego ma charakter całkowity i ostateczny; obejmuje cały ich majątek, który był objęty wspólnością ustawową; wreszcie, że nie zgłaszają i nie będą zgłaszać w przyszłości w stosunku do siebie żadnych roszczeń, w tym finansowych, w zakresie przedmiotów, które umową zostały objęte.

W ramach tej czynności małżonkowie określili również wartość składników majątkowych, której dotyczyła.

Wartość działki nr (...) określili na kwotę 900.000 zł, działki nr (...) na 47.800, zł, 100 udziałów w spółce (...) Sp. z o.o. wycenili na 10.000, zł, 100 udziałów w spółce (...) na 10.000 zł, 100 udziałów w spółce (...) na 10.000 zł, 55 udziałów w spółce (...) na 165.000 zł, 548 udziałów w spółce (...) kwotę 54.800 zł.

Na jej podstawie dłużnik powódki podarował także żonie :

a) nieruchomość stanowiącą lokal mieszkalny położony przy ul. (...) w K., objętą księgą wieczystą nr (...), wraz ze związanym z lokalem udziałem w nieruchomości wspólnej;

b) nieruchomość położoną w K., utworzoną z działki nr (...), objętą księgą wieczystą nr (...).

W chwili zawierania umowy objętej sporem;

- nieruchomość objęta księgą wieczystą nr (...) obciążona była:

a) hipoteką umowną w kwocie 928.000,00 zł zabezpieczającą wierzytelności Banku (...) S.A. w W. wynikające z umowy kredytu hipotecznego z dnia 4 marca 2011 r,

b) hipoteką przymusową do kwoty 551.656,66 zł zabezpieczającą wierzytelność (...) Bank (...) S.A. w W. wynikającą z bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 11 czerwca 2012 r., opatrzonego klauzulą wykonalności z 14 września 2012 r.;

- nieruchomość objęta księgą wieczystą nr (...) obciążona była:

a) hipoteką umowną, kaucyjną do kwoty 397.698,75 EUR zabezpieczającą wierzytelność (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., wynikającą z kredytu udzielonego T. S. (1) wraz z odsetkami,

b) hipoteką przymusową do kwoty 551.656,66 zł zabezpieczającą wierzytelność (...) Bank (...) S.A. w W. wynikającą z bankowego tytułu egzekucyjnego, wydanego na podstawie umowy ugody z dnia 26 października 2010 r,

- nieruchomość objęta księgą wieczystą nr (...) obciążona była:

a) hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 352.676,25 EUR , zabezpieczającą wierzytelność (...) Bank (...) S.A. w W. wynikającą z kredytu udzielonego T. S. (1) przez ten Bank wraz z odsetkami,

b) hipoteką przymusową do kwoty 551.656,66 zł zabezpieczającą wierzytelność (...) Bank (...) S.A. w W. , wynikającą z bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 11 czerwca 2012 r,

- nieruchomość objęta księgą wieczystą nr (...) obciążona była hipoteką przymusową do kwoty 551.66,66 zł zabezpieczającą wierzytelność (...) Bank (...) S.A. w W., wynikającą z bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 11 czerwca 2012 r., opatrzonego klauzulą wykonalności w dniu 14 września 2012 r.

W treści umowy małżonkowie oświadczyli , iż na dzień jej zawarcia:

- w odniesieniu do wierzytelności (...) Bank (...) S.A. w K., do spłaty pozostała jeszcze kwota nie wyższa niż 470.259,32 EUR,

- w odniesieniu do wierzytelności (...) S.A. w W., do spłaty pozostała jeszcze kwota nie wyższa niż 115.730,82 EUR,

- w odniesieniu do wierzytelności (...) S.A. w W., do spłaty pozostała jeszcze kwota nie wyższa niż 373.744,36 zł.

Pozwana J. S. (1) zobowiązała się – w związku z dokonanym podziałem majątku wspólnego - dalej samodzielnie spłacać kredyty zaciągnięte przez T. S. (1), w banku (...) S.A. w W. i w Banku (...) S.A. w W., wraz z należnymi odsetkami i kosztami.

Strony umowy ustaliły, iż w przypadku kierowania przez (...) Bank (...) S.A. , Bank (...) S.A. w W. , w stosunku do T. S. (1) jakichkolwiek wezwań do zapłaty pozostałych do spłaty rat tych kredytów, a także w przypadku kierowania przez Bank (...) S.A. w W. w stosunku do niego jakichkolwiek wezwań do zapłaty pozostałych do spłaty wierzytelności tego banku, wynikającej z umowy ugody z dnia 26 października 2010 r., to pozwana zobowiązuje się do spłaty wszelkich należności wynikających z tych wezwań – jednocześnie zobowiązując się , że w przypadku gdyby mąż dokonał jakichkolwiek wpłat z tych tytułów , żona zwróci mu te pieniądze , w terminie dwóch tygodni od daty wezwania do jego dokonania. Banki nie wyraziły zgody na to przyjęcie długów.

W dniu 20 stycznia 2014 r. T. S. (1) i J. K. zawarli ze stroną powodową przed Sądem Okręgowym w Krakowie , ugodę , w której zobowiązali się solidarnie do zapłaty na jej rzecz kwoty 1.399.999,84 zł w terminie do dnia 30 listopada 2014 r. z odsetkami w wysokości ustawowej na wypadek opóźnienia w terminie płatności. W ramach należności objętych aktem ugody , do zapłaty przez dłużników na rzecz strony powodowej, na dzień złożenia pozwu w sprawie obecnie rozstrzyganej, pozostawała należność główna w kwocie 1.287.080,39 zł oraz odsetki ustawowe od tej kwoty, począwszy od 16 grudnia 2014 r.

Aktualnie przed Sądem Rejonowym dla K., w sprawie II K 1509/14/S, toczy się postępowanie karne przeciwko dłużnikowi T. S. (1) i pozwanej J. S. (1) w sprawie o przestępstwo z art. 300 § 1 k.k.

Z dalszej części ustaleń wynika , że przed zawarciem spornej umowy powódka zleciła wynajętemu detektywowi poczynienie ustaleń w zakresie posiadanego przez T. S. (1) majątku. Ze sporządzonego w dniu 19 lipca 2012r wynikało, iż dłużnik jest współwłaścicielem wraz z żoną (w udziale po 1/2 części) dwóch nieruchomości położonych przy ul. (...) w K. objętych księgami wieczystymi nr (...) oraz właścicielem trzech nieruchomości położonych w K.: przy ul. (...) (objętej księgą wieczystą nr (...)), przy ul. (...) (objętej księgą wieczystą nr (...)) oraz przy ul. (...) (objętej księgą wieczystą nr (...)) Ponadto dysponuje trzema kilkuletnimi pojazdami mechanicznymi w postaci motoroweru, samochodu osobowego i motocykla oraz wskazanymi wyżej pakietami udziałów , w kapitale zakładowym spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (...).

Wszystkie znajdowały się w trudnej sytuacji finansowej i przynosiły w latach obrotowych 2010-2012 niemal wyłącznie straty.

Wartość nieruchomości, objętych umową z 9 maja 2013r , przekazanych pozwanej przez – według ich stanu i poziomu cen na rynku nieruchomości na dzień dokonywania tej czynności wynosiła, w odniesieniu do :

a/ nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym, położonej przy ul. (...) w K., objętej księgą wieczystą nr (...) – 970.000 zł;

b/ nieruchomości gruntowej niezabudowanej, położonej przy ul. (...) w K., objętej księgą wieczystą nr (...) – 80.000 zł;

c/ nieruchomości w postaci lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ul. (...) w K., objętej księgą wieczystą nr (...) – 612.000 zł;

d/ dla nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonej w K. przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...) – 885.000 zł.

Z wniosku (...) SA , komornik przy Sądzie Rejonowym dla K.prowadził pod sygn. akt Km 1896/14, postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikom T. S. (1) i J. K.. W zawiadomieniu o stanie egzekucji z dnia 22 stycznia 2015 r. poinformował wierzyciela, iż dłużnik T. S. (1) posiada rachunki bankowe na których jednak brak środków oraz wierzytelności wobec spółek (...) . i (...).

Jest właścicielem motocykla i skutera oraz nieruchomości przy ul. (...) w K. , obciążonej hipoteką umowną kaucyjną na rzecz D. Bank (...) w kwocie 62.640,00 EUR, hipoteką umowną przymusową w kwocie 551656,66 zł na rzecz (...) S.A. oraz hipoteką przymusową w kwocie 152.153,66 zł z której uprawniona jest powódka.

Pracuje w spółce (...) , gdzie pobiera wynagrodzenie w kwocie minimalnej, nie podlegającej zajęciu. Jest także zatrudniony w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) gdzie pobiera wynagrodzenie w wysokości jak wskazał organ egzekucyjny , „nie rokujące możliwości zaspokojenia spółki” - wierzyciela.

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2015 r. postępowanie zostało umorzone wobec bezskuteczności egzekucji.

W ramach oceny prawnej roszczenia strony powodowej , Sąd I instancji uznał je za uzasadnione ,oceniając , że wykazała ona fakty potwierdzające realizację wszystkich przesłanek normatywnych skargi paulińskiej.

Spółka (...) SA dowiodła , że ma wobec dłużnika T. S. (1) wymagalną wierzytelność pieniężną z tytułu niezapłaconej dotąd ceny nabycia udziałów w kapitale zakładowym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w K.. Wierzytelność tę stwierdziła ugoda sądowa, zawarta pomiędzy dłużnikiem , a spółka wierzycielem, w dniu 20 stycznia 2014r.

Na skutek umowy obejmującej podział majątku wspólnego pomiędzy dłużnikiem oraz pozwaną J. S. (1) oraz darowiznę na jej rzecz , która to czynność jest objęta skargą powódki, doszło do przeniesienia na rzecz małżonki dłużnika jego udziałów w prawie własności dwóch nieruchomości , a ponadto do przeniesienia na nią prawa własności , w odniesieniu do kolejnych dwóch realności.

Tym samym kwestionowana czynność prawna , doprowadzając do wyjścia z majątku T. S. (1) jego najbardziej wartościowych składników , jest , w ocenie Sądu I instancji, czynnością dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli. W jej następstwie stan niewypłacalności T. S. (1), co najmniej , pogłębił się.

Taki stan rzeczy potwierdza jedynie wynik postępowania egzekucyjnego , zainicjowanego przez stronę powodową , w sprawie Km 1896/14 , które zostało umorzone wobec bezskuteczności egzekucji.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wobec realizacji tej przesłanki skargi paulińskiej nie są skuteczne te zarzuty J. S. (1) , w ramach których , w toku sporu , odwoływała się do przejęcia przez nią długów męża wobec banków.

Zwrócił bowiem uwagę , że na to przejęcie żaden z nich nie wyraził zgody. Nie jest ono zatem , w świetle art. 519 §2 kc , skuteczne. Ponadto nawet gdyby było inaczej to nie miałyby ono znaczenia dla oceny realizacji tej przesłanki ,

skoro dla powódki nie rodziłoby to żadnych konsekwencji natury majątkowej , a w szczególności uprawnień wobec składników , które na podstawie objętej żądaniem pozwu umowy, przeszły do majątku J. S. (1).

Bez znaczenia z tego punktu widzenia jest również to , że na podstawie czynności z małżonką, status majątkowy i ekonomiczny dłużnika nie uległ pogorszeniu wobec nabycia przez nią na jej podstawie udziałów w kapitale zakładowym spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Ich kondycja finansowa nie jest dobra , co wpływa ograniczająco na rzeczywistą wartość nabytych przez T. S. (1) udziałów.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie sprzeciwia się uwzględnieniu żądania pozwu to , że nieruchomości , których udziały w prawie , bądź prawo własności zostały nabyte przez pozwaną, były w dniu zawierania negowanej umowy , obciążone hipotekami zabezpieczającymi spłatę zobowiązań kredytowych zaciągniętych w bankach przez T. S. (1), pozostając też w części objęte także poręczeniem pozwanej.

Ujawniona bowiem w księgach wieczystych skala tych obciążeń nie odzwierciedlała obciążenia rzeczywistego , które było, już wówczas , istotnie niższe o czym świadczą także oświadczenia małżonków S. , zawarte w umowie z 9 maja 2013r.

Nie zawsze jest też tak, jak wskazał Sąd I instancji , że wartość rynkowa nieruchomości jest pomniejszona o równowartość zadłużenia jej właściciela , którego spłacie służy wpis hipoteki.

Sąd zwrócił także uwagę , że wpisy części hipotek ma służyć zabezpieczeniu spłaty tej samej wierzytelności [wobec (...) SA]

T. S. (1) zawierając umowę z żoną , musiał, jego zdaniem , zdawać sobie sprawę z jej konsekwencji w zakresie swojej sytuacji majątkowej , a tym samym przewidywać , że jej następstwem będzie pokrzywdzenie jego wierzycieli , w tym strony pozwanej.

Oceniając przesłanki skargi odniesione przez ustawodawcę do osoby trzeciej , którą w odniesieniu do zaskarżonej czynności prawnej jest J. S. (1), Sąd stanął na stanowisku , że na skutek czynności dokonanej z mężem niewątpliwie uzyskała korzyść majątkową , w postaci przeniesionych na nią składników.

Fakty ustalone w sprawie potwierdzają także to , że wiedziała , zawierając umowę o tym , że dłużnik działa z pokrzywdzeniem wierzycieli. Wskazał przy tym w szczególności na domniemanie z §3 art. 527 kc , oraz , w odniesieniu do dokonanej na rzecz pozwanej darowizny , to wynikające z art. 529 kc których podstaw faktycznych, w toku sporu pozwana nie starała się nawet podważyć.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu było norma art. 98 §1 i 3 kpc.

W apelacji od tego wyroku , J. S. (1) , zaskarżając go w całości, domagała się wydania przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia reformatoryjnego i w oddalenia powództwa , przy równoczesnym obciążeniu strony przeciwnej kosztami postępowania za obydwie instancje.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- naruszenia prawa procesowego , w sposób mający dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie , a to:

a/ art. 328 kpc , jako konsekwencji niewyjaśnienia w motywach orzeczenia jego podstawy prawnej , w odniesieniu do tego jaka była wartość hipotek obciążających nieruchomości będące przedmiotem kwestionowanej umowy , i wobec tego nie wzięcie pod uwagę , iż w przeliczeniu na złote, wyrażały wartość obciążenia tych realności , w wymiarze 4 782 432 zł oraz jaka była relacja tej wartości do rzeczywistej wartości realności , których dotyczyła czynność prawna dłużnika i jego małżonki.

W tym zakresie apelująca wskazywała , iż zgodnie z opinią biegłej A. B. była ona o połowę niższą ,

b/ art. 233 §1 kpc , jako następstwa przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i zastąpienie jej oceną dowolną , co doprowadziło do poczynienia nieprawidłowych ustaleń faktycznych zgodnie z którymi :

- skarżąca, w następstwie dokonania kwestionowanej czynności, uzyskała korzyść majątkową , której to konstatacji nie da się pogodzić z tym , że zakres obciążenia hipotecznego uzyskanych przez nią nieruchomości lub udziałów , w prawie ich własności , znacznie ich wartość przekraczał. Przy tym rzeczywisty rozmiar tego obciążenia nie został w sprawie ustalony , co czyni wniosek faktyczny Sądu Okręgowego, w odniesieniu do uzyskania tej korzyści przez pozwaną, dowolnym,

- fakty ustalone w sprawie dają dostateczną podstawę do potwierdzenia istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy zaskarżoną czynnością i jej następstwami majątkowymi , a stanem niewypłacalności T. S. (1) , która doprowadziła do pokrzywdzenia powódki - wierzyciela.

Zdaniem skarżącej z uwagi na wskazane obciążenia hipoteczne , stan tego majątku był taki , iż nawet bez zawarcia umowy z 9 maja 2013r , nie było realnym, aby (...) SA mogła z niego zaspokoić swoją wierzycielność chociażby w części, co ten związek wyklucza.

c/ art. 232 kpc w zw z art. 6 kc , jako konsekwencji uwzględnienia powództwa w sytuacji , gdy mimo obowiązku wykazania przez powódkę realizacji wszystkich przesłanek skargi paulińskiej , w tym związku przyczynowego pomiędzy kwestionowaną czynnością, a stanem pokrzywdzenia wierzyciela , nie sprostала temu obowiązkowi,

d/ art. 278 kpc , wobec ustalenia przez Sąd wartości nieruchomości objętych umową małżonków S. na podstawie m opinii biegłego , przeprowadzonej na potrzeby postępowania przygotowawczego , w sprawie 2 Ds. 323/14 , a nie na podstawie takiego rodzajowo dowodu , przeprowadzonego bezpośrednio przed Sądem rozstrzygającym sprawę,

- naruszenia prawa materialnego w następstwie:

1/ niepoprawnego zastosowania art. 527 kc i uwzględnienie powództwa , mimo , że nie wszystkie ku temu warunki normatywne zostały przez powódkę udowodnione,

2/ niezastosowania przez Sąd Okręgowy art. 519 kc mimo , że w ramach umowy z 9 maja 2013r , doszło do skutecznego zwolnienia dłużnika przez małżonkę z obowiązku świadczeń wobec banków - kredytodawców.

Skarżąca wnosila również o uzupełnienie postępowania przed Sądem Apelacyjnym, poprzez dopuszczenie dowodów z informacji pochodzących od (...) Bank (...) SA , dla potwierdzenia , iż pomimo systematycznych spłat zadłużenia kredytowego przez apelującą , datowanego od czasu zawarcia kwestionowanej umowy , pozostała do spłaty wielkość zadłużeń jest nadal istotnie wyższa aniżeli wartość nieruchomości , których własność lub udziały w niej J. S. (1) nabyła na podstawie umowy objętej skargą pauliańską.

Zgłoszenie tego dowodu na tym etapie postępowania rozpoznawczego skarżąca motywowała trudnością w uzyskaniu tych danych osobiście wobec faktu , iż nie była stroną umów kredytowych zawartych z tymi bankami. Wskazywała także na okoliczność , że , jak dotąd, powódka nie negowała wysokości tego zadłużenia.

Odpowiadając na apelację (...) SA , domagała się jej oddalenia , jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenia pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy pozwanej jest uzasadniony , prowadząc do zmiany objętego nim wyroku Sądu Okręgowego i oddalenia powództwa, które jest konsekwencją uznania części zarzutów , na których opiera się jego konstrukcja , za usprawiedliwione.

Nie ma racji powódka , gdy w ramach zarzutów procesowych , opiera apelację na zarzucie naruszenia art. 328 kpc.

Zgodzenie z utrwalonym i podzielanym przez Sąd Apelacyjny, w składzie rozstrzygającym sprawę, poglądem Sądu Najwyższego służącym wykładni tej normy, skuteczne postawienie zarzutu jej naruszenia, w tym w szczególności tej jej części, która wskazana jest w jej (...), może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy wewnętrzna struktura pisemnych motywów orzeczenia jest tak wadliwa, iż nie zawierają one danych pozwalających na przeprowadzenie w oparciu o nie kontroli instancyjnej tak motywowanego rozstrzygnięcia.

Nieco inaczej zagadnienie to ujmując, zarzut ten może być trafny tylko wówczas, gdy lektura motywów orzeczenia wobec ich zupełnej wadliwości strukturalnej i treściowej, nie pozwala na stwierdzenie czy prawo procesowe i materialne zostało przez Sąd niższej instancji prawidłowo zastosowane.

/ por. także, wyrażające podobną myśl, powołane jedynie dla przykładu, judykaty Sądu Najwyższego z 21 listopada 2001r., sygn.185/01 r i z 18 marca 2003, sygn. IV CKN 1862/00, obydwie powołane za zbiorem Lex /

Tego rodzaju zasadniczych wad, w zakresie motywów rozstrzygnięcia wyrok z dnia 2 lutego 2016r nie zawiera. Są tam wskazane fakty na jakich Sąd się opierał, określono w nich w jaki sposób przeprowadził oceny zgromadzonych dowodów, które wnioski posłużyły do ich ustalenia.

Część motywów poświęcona została ocenie prawnej roszczenia strony powodowej, w ramach której, co skarżąca w sposób szczególny, chociaż nieuzasadniony, eksponuje, wbrew jej stanowisku, powołane zostały przepisy prawa materialnego, które stały się podstawą tej oceny, a zatem i samego rozstrzygnięcia.

Nietrafny jest kolejny zarzut procesowy, naruszenia art. 232 kpc w zw z art. 6 kc, którego realizacji upatruje ona w pominięciu przez Sąd I instancji, iż to stroną powodową obciążał obowiązek wykazania, iż zachowanie stron kwestionowanej skargą pauliańską czynności, stanowi realizację wszystkich przesłanek normatywnych uznania jej za zasadną. Następstwem tego było uznanie żądania spółki z W. za usprawiedliwione, w warunkach braku jego dowiedzenia.

Odpierając ten zarzut należy zawrócić uwagę, że przepis ten nakłada na stronę obowiązek dowodzenia faktów z których wywodzi ona skutki prawne. Uprawnia także Sąd do przedsięwzięcia inicjatywy dowodowej z urzędu, niezależnie od stanowiska stron.

Wskazując, że w rozstrzyganej sprawie brak było dostatecznych podstaw do tego aby Sąd dopuszczał dowody bez inicjatywy stron [,którego to zaniechania w motywach zarzutu skarżąca nie podnosi], powiedziec należy, wbrew jej stanowisku, iż strona powodowa zaoferowała dowody, które uznawała za takie, które są źródłem faktów dostatecznie potwierdzających realizację wszystkich przesłanek normatywnych od których uzależniona jest ocena skargi pauliańskiej jako uzasadnionej, a stanowisko to, o czym świadczy treść kontrolowanego wyroku, zostało przez Sąd Okręgowy podzielone.

Taka ocena nie jest, jak nietrafnie wskazuje apelująca, następstwem pominięcia przez Sąd I instancji reguły wynikającej z rozkładu ciężaru dowodzenia, iż to (...) SA była zobowiązana do wykazania wszystkich przesłanek uznania czynności prawnej dłużnika z małżonką za bezskuteczną.

Jest natomiast następstwem wniosku wynikającego z przeprowadzonej oceny dowodów i dokonanych na jej podstawie ustaleń faktycznych, które zdaniem Sądu są wystarczającą podstawą do przyjęcia, że przesłanki normatywne skargi zostały przez wierzycielkę T. S. (1) wykazane.

Nie ma też racji skarżąca, gdy podnosi zarzut materialnoprawny, naruszenia art. 519 kc.

Z ustaleń poczynionych w sprawie, które w tej części nie są przez apelującą kwestionowane, wynika, że żaden z banków, których wiarygodności z tytułu zaciągniętych przez dłużnika T. S. (1) zobowiązań kredytowych, były zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach obojętnych umową małżonków S. z 9 maja 2013r, nie wyraził zgody na dokonane w ramach tej czynności przejecie długów wobec nich przez J. S. (1).

Już z tego powodu , w odwołaniu się do normy art. 519 §2 pkt 2 kc , trafnie Sąd Okręgowy uznał , iż tego rodzaju przejecie ich wobec (...) Bank (...) SA oraz (...) SA, nie wywołało skutku prawnego.

Nie ma ono także z punktu widzenia realizacji przesłanki pokrzywdzenia strony powodowej tą czynnością doniosłości dlatego , że w stosunku do spółki z W. , jako podmiotu trzeciego , nie mogłoby być podstawą do usprawiedliwionego roszczenia wobec pozwanej, nie będącej jej dłużnikiem osobistym , którego realizacja mogłaby prowadzi do zaspokojenia wierzytelności , której ochronie służy rozstrzygana skarga pauliańska .

Nie można podzielić , prezentowanego w motywach tego zarzutu, odwołania się przez skarżąc do przepisu art. 392 kc , jako podstawy normatywnej właściwie kwalifikującej tę część umowy zawartej przez małżonków S..

Gdyby przejecie zobowiązań męża wobec nie wszystkich[przejecie nie dotyczyło długu wobec (...) SA] , a wybranych przez nich banków kwalifikować za pośrednictwem tego przepisu , to , zważywszy na jej treść, sytuacja nadal byłaby taka sama. Określa on bowiem wyłącznie relacje jakie mogą zostać ukształtowane pomiędzy osobą trzecią a dłużnikiem, w następstwie zawarcia takiej umowy , nie obejmując jej następstwami żadnego spośród wierzycieli dłużnika , w rozpoznawanej sprawie nie tylko strony powodowej ale także banków kredytodawców.

Pozostałe zarzuty są , w części, usprawiedliwione.

Ma rację pozwana gdy twierdzi , że Sąd I instancji nietrafnie oparł swoje ustalenia dotyczące wartości nieruchomości objętych kwestionowaną czynnością na podstawie opinii biegłego- rzeczoznawcy majątkowego , która swoje opracowanie przygotowała na potrzeby2 innego postępowania , postępowania karnego prowadzonego w sprawie 2 Ds. 323/14

Wbrew temu , na co wskazuje powódka w odpowiedzi na apelację, twierdząc , że tym samym nie doszło do naruszenia art 278 §1 kpc , odwołując się do wskazanej przez jeden z wyroków Sądu Najwyższego [z dnia 14 stycznia 1997r , sygn. I CKN 42/96 , publ./ OSNC 1997 nr 5 poz. 62], możliwości powołania się na taki dowód przeprowadzony na potrzeby innego postępowania , w rozstrzyganej sprawie tego rodzaju powołanie się , zaakceptowane nietrafnie przez Sąd I instancji , doprowadziło do wadliwej oceny tego dowodu i w konsekwencji do niepoprawnego ustalenia wartości nieruchomości objętych kwestionowaną umową w dacie jej dokonywania [9 maja 2013r.

Kolejnym następstwem błędu Sądu Okręgowego polegającego na uznaniu , że sięgnięcie do wniosków tego opracowania , powoduje , iż nie jest konieczne zasięganie opinii biegłego mającego określić rzeczywistą wartość tych nieruchomości , w ramach postępowania wszczętego z inicjatywy (...) SA , są braki w zakresie ustaleń odnoszących się nie tylko do rzeczywistej wartości tych realności w dacie dokonywania czynności prawnej ale także w dacie rozstrzygnięcia o roszczeniu strony powodowej.

Ocena ta opiera się na następujących podstawach:

a/ nie może budzić wątpliwości , że wykazanie tej wartości, w odwołaniu się do art. 6 kc w zw z art. 527 §1 kc , szczególnie przez pryzmat związku przyczynowego pomiędzy jej konsekwencjami w sferze majątkowej dłużnika, a stanem pokrzywdzenia jego wierzyciela , obciąża stronę powodową,

b/ w rozstrzyganej sprawie nie zwalniały powódki z tego obowiązku oświadczenia małżonków S. zawarte w umowie z 9 maja 2013r , w ramach których określali oni tę wartość w odniesieniu do każdej z nieruchomości , których dotyczyła czy to umowa o podział majątku czy darowizny udziałów w niej,

c/ nie stanowiły podstawy ku temu, tym bardziej, ich oświadczenia odnoszące się do tego jaki jest , na datę dokonywanej czynności rozmiar ilościowy obciążeń rzeczowych , wynikających z ujawnionych w działach czwartych ksiąg wieczystych, prowadzonych dla tych realności, wpisów hipotek na rzecz banków , których T. S. (1) był dłużnikiem z racji zaciągniętych uprzednio , a niezaspokojonych na dzień 9 maja 2013r , zobowiązań kredytowych.

d/ nie doniosłość tych oświadczeń stron zaskarżonej czynności prawnej z rozważanego punktu widzenia , była tym bardziej oczywista, jeżeli weźmie się pod rozwagę , iż z jednej strony załączone do akt odpisy z ksiąg wieczystych , wskazujące na zakres finansowy , tych wyrażonych przede wszystkim w walucie europejskiej , obciążeń nie potwierdzały takiego ich rozmiaru o jakich stanowiły oświadczenia małżonków, a z drugiej, pozwana już w odpowiedzi na pozew podnosiła zarzut braku pokrzywdzenia strony powodowej i jego związku przyczynowego z dokonaną czynnością , a także wskazywała na brak odniesienia przez siebie korzyści majątkowej z niej , właśnie eksponując argument wywodzony z zakresu obciążenia rzeczowego wszystkich objętych czynnością nieruchomości , które , jej zdaniem , stanowią istotny element ograniczający ich rzeczywistą rynkową/ transakcyjną / wartość.

Mimo takiego , konsekwentnie podtrzymywanego stanowiska przeciwniczki procesowej, powódka nie zdecydowała na sformułowanie wniosku dowodowego, mającego na celu ustalenie tej wartości, mimo , że J. S. tym samym , nawet gdyby je przyjąć jako doniosłe , podważyła znaczenie swojego oświadczenia z umowy dotyczące określenia zakresu obciążenia hipotecznego nieruchomości , których stała się wyłączną właścicielką,

e/ niezbędność tego dowodu , w ramach postępowania rozpoznawczego w sprawie niniejszej , wynika także z analizy samej treści opracowania biegłej A. B. / k. 77-117 akt/

Wynika bowiem z niego , że po pierwsze ustalając wartość tych nieruchomości ekspertka nie uwzględniła , jako jednego z jej wyznaczników , obciążenia rzeczowego hipotekami na rzecz banków ani też nie wypowiedziała się , w jaki sposób i jakim zakresie fakt ich ujawnienia w księgach wieczystych wpływa na rzeczywistą wartość rynkową nieruchomości.

Po wtóre nie można tracić z pola widzenia i nie uwzględniać tego , iż opracowanie to zostało przygotowane na potrzeby innego rodzajowo postępowania , co determinowało zakres rzeczowy opinii , który był inny aniżeli ten , który byłby niezbędny na potrzeby postępowania cywilnego wywołanego zgłoszeniem roszczenia ze skargi pauliańskiej .

Stąd też wypowiedź biegłej B. ogranicza się do określenia wartości realności objętych czynnością prawną tylko według ich stanu i poziomu cen na dzień jej dokonywania [9 maja 2013r]

Tymczasem za utrwalony należy uznawać - aprobowany także przez Sąd Apelacyjny , w składzie rozstrzygającym sprawę , należy uznawać pogląd zgodnie z którym stan pokrzywdzenia wierzyciela zaskarżoną czynnością dłużnik i osoby trzeciej należy oceniać nie na chwilę jej dokonywania , lecz na datę jej zaskarżenia, a wiążąca się z tym pokrzywdzeniem niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w chwili wystąpienia ze skarga pauliańską jak i w chwili orzekania przez Sąd o zawartym w pozwie żądaniu uznania czynności prawnej za bezskuteczną.

/ por także , powołane jedynie dla przykładu i wyrażające zbieżne z zaprezentowanym , stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w judykatach z 15 czerwca 2005r , sygn. IV CSK 806/04, z 28 czerwca 2007r , sygn. IV CSK 503/07 z 14 lutego 2008, sygn.. II CSK 503/07, z 5 lipca 2013, sygn.. IV CSK 738/12 , oraz orzeczeniach Sądów Apelacyjnych w : Katowicach z 18 marca 2010r , sygn.. V Ca 27/ 10 i w Poznaniu z 27 marca 2014 , sygn. I ACa 101/14 , wszystkie powołane za zbiorem Lex /

W tych okolicznościach zatem nie złożenie przez stronę powodową wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego mającego ustalić rzeczywistą , bo uwzględniającą fakt i zakres obciążeń hipotecznych, nieruchomości objętych kwestionowaną umową , we wskazach wyżej punktach czasowych , w warunkach takich ,kiedy mimo tego zaniechania Sąd I instancji dokonuje ustalenia tej wartości , na podstawie opracowania eksperckiego przygotowanego na potrzeby innego rodzajowo postępowania , którego zakres rzeczowy jest inny niż ten , który jest doniosły z punktu widzenia ustaleń niezbędnych do oceny roszczenia strony powodowej, stanowi zarówno naruszenie art. 278 §1 kpc jak i czyni same ustalenia w zakresie wartości nieruchomości objętych umową małżonków S. wadliwymi , nie dającymi się pozytywnie zweryfikować na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie.

Taka ich ocena czyni zasadnym, w tym zakresie, zarzut apelacyjny naruszenia art. 233 §1 kpc , jako konsekwencji przekroczenia przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów i zastąpienia jej [w tej części] , oceną dowolną

Kryterium tej weryfikacji bowiem byłoby opracowanie eksperckie o zakresie rzeczowym wskazanym wyżej, którego powódka nie wniosowała, a zaniechanie to, po myśli art. 6 kc, musi wyłącznie ją obciążać.

W tym kontekście za zupełnie dowolne, bo także nie oparte na treści jakiegokolwiek dowodu zgromadzonego w sprawie, należy uznać również stanowisko Sądu I instancji wyrażone na stronie 12 uzasadnienia wyroku, odnoszące się do rzeczywistego zakresu oraz znaczenia dla oceny przesłanki pokrzywdzenia powodowej spółki kwestionowaną umową, ujawnionych w księgach wieczystych prowadzonych dla nieruchomości objętych umową małżonków, hipotek.

Przy braku ustaleń dotyczących rzeczywistego zakresu tego obciążenia i skali wpływu na wartość rynkową tych realności, tak w dacie zaskarżenia czynności jak i na datę orzekania o żądaniu powodowej spółki, zawarta tam ocena Sądu I instancji / k. 453 akt / zgodnie z którą „[...] zabezpieczone na przekazanych pozwanej nieruchomościach wierzytelności, w dacie zawarcia spornej umowy były w znacznej części zaspokojone, a sumy do jakich ustanowiono hipoteki, znacznie przewyższały wartość pozostającego do spłaty zadłużenia oraz, że [...] nie bez znaczenia pozostaje fakt, że prawie wszystkie z przedmiotowych hipotek, ustanowionych na różnych nieruchomościach, zabezpieczyły tę sama wierzytelność” skąd ma wynikać [w sposób oczywisty dla Sądu I instancji], że doszło do zrealizowania przesłanki pokrzywdzenia. Ocena ta nie jest możliwą do weryfikacji, przynajmniej w odwołaniu się do kryterium obciążenia rzeczowego, które, cytowanej części motywów wyroku, powołuje Sąd I instancji.

W uznaniu zatem, że zarzuty naruszenia art. 278 §1 oraz art. 233 §1 kpc, w zakresie oceny dowodów prowadzących do ustaleń dotyczących wartości nieruchomości objętych zaskarżoną czynnością prawną małżonków S. i uznając, iż wartości tej, w sposób doniosły dla rozstrzygnięcia, strona powodowa nie wykazała, pozostałe ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd Okręgowy, Sąd Apelacyjny, jako poprawne, przyjmuje za własne.

W świetle tej oceny ustalonych w sprawie faktów, oraz wynikających z art. 6 kc reguł dotyczących rozkładu pomiędzy stronami ciężaru ich dowodzenia, w rozstrzyganym sporze, Sąd II instancji oddalił wniosek dowodowy J. S. (1), zawarty w środku odwoławczym.

Przechodząc do oceny sformułowanych przez pozwaną zarzutów naruszenia prawa materialnego Sąd II instancji stoi na stanowisku, iż ich część jest usprawiedliwiona, prowadząc w ostatecznym wyniku do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa.

Ma rację skarżąca, gdy podnosi zarzut wadliwego zastosowania przez Sąd I instancji art. 527 §1 kc, które doprowadziło do uwzględnienia żądania strony powodowej, mimo, iż nie zostały przez nią wykazane wszystkie przesłanki uznania skargi pauliańskiej, w realiach faktycznych niniejszej sprawy, za usprawiedliwioną.

Oczywistym jest, że udowodnienie faktów potwierdzających ich kumulatywną realizację obciąża stronę występującą z tym roszczeniem ochronnym, a nie sprostanie temu obowiązki wobec którejkolwiek z nich wyklucza możliwość uwzględnienia powództwa.

Taka sytuacja, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, ma miejsce w rozstrzyganej sprawie.

Strona powodowa nie udowodniła bowiem, że pokrzywdzenie strony powodowej następstwami umowy z 9 maja 2013r ma charakter realny, a pomiędzy dokonaną przez małżonków S. czynnością prawną, a stanem pokrzywdzenia po stronie powódki, na skutek niewypłacalności dłużnika, w rozumieniu tego pojęcia przyjętego powszechnie w literaturze, służącej wykładni art. 527 §2 kc, istnieje adekwatny związek przyczynowy.

Nieco inaczej zagadnienie to ujmując, powiedzieć należy, że tego rodzaju związek, którego potwierdzenie jest warunkiem koniecznym [chociaż nie wystarczającym], dla uwzględnienia skargi pauliańskiej jest wykluczony, jeżeli do przynajmniej częściowego zaspokojenia wierzyciela występującego z nią w celu ochrony własnej pretensji wobec dłużnika, nie doszłoby nawet wówczas, gdyby kwestionowana przezeń czynność nie została dokonana, a jej przedmiot pozostawałby nadal w majątku dłużnika.

Wskazana wyżej cecha pokrzywdzenia, w postaci jego realnego charakteru, wyraża się w tym, iż będąca przedmiotem sporu czynność rozporządzająca dłużnika ma rzeczywiście prowadzić do niemożliwości zaspokojenia chronionej wierzytelności, wyłącznie na skutek wyzbycia się określonego składnika / składników majątkowych/, na rzecz osoby trzeciej

/ por także, wyrażające zbieżne z prezentowanym, stanowisko Sądu Najwyższego, w powołanych jedynie dla przykładu orzeczeniach, z 13 października 2006, sygn. III CSK 58/06, z 13 kwietnia 2012, sygn. III CSK 214/11, z 5 lipca 2013, sygn. IV CSK 738/12, i z 26 marca 2015, sygn. V CSK 320/14, wszystkie powołane za zbiorem Legalis. /

Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynika, że na podstawie czynności prawnej dokonanej przez małżonków S., w dniu 9 maja 2013r, która łączyła ze sobą elementy umowy o podział majątku wspólnego oraz darowizny na rzecz pozwanej, T. S. (1) z jednej strony nabył udziały w kapitale zakładowym kilku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a równocześnie przeniósł na małżonkę udziały w prawie własności albo też prawo własności czterech nieruchomości.

Poza sporem stron było, że pozostałe składniki majątkowe, którymi dysponował dłużnik, a które nie były przedmiotem zaskarżonej przez powódkę czynności, nie mogły doprowadzić do zaspokojenia wierzytelności spółki z W., nawet mimo, tego że, jednym z tych składników jest nieruchomość dłużnika, obciążona zabezpieczeniem rzeczowym w postaci hipotek, a uprawnioną z jednej z nich jest strona powodowa.

Nie było też przedmiotem kontrowersji faktycznej pomiędzy powódką i pozwaną to, że udziały w spółkach uzyskane przez T. S. w następstwie zawarcia umowy z 9 maja 2013r, nie stanowiły realnej podstawy majątkowej do skutecznego zaspokojenia pretensji (...) spółki (...), a sama wierzytelność stwierdzona ugodą sądową z 20 stycznia 2014r, nie była w zakresie zaspokojenia w jakikolwiek sposób uprzywilejowana, w tym poprzez wpis hipoteki na nieruchomościach będących przedmiotem obrotu pomiędzy małżonkami S..

Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika także, iż wszystkie one były obciążone takimi zabezpieczeniami rzeczowymi, w postaci różnych rodzajowo hipotek, na rzecz banków, w których dłużnik powódki zaciągnął uprzednio zobowiązania kredytowe.

W ten sposób wierzytelności banków były uprzywilejowane, w relacji do wierzytelności innych podmiotów, w tym strony powodowej, wobec T. S. (1).

Zatem, aby zrealizować ciężący na spółce (...) SA, obowiązek udowodnienia istnienia związku przyczynowego o którym była mowa wyżej, powódka zobligowana była w postpowaniu wykazać, że także w warunkach istnienia uprzywilejowanych- z racji ujawnionych na nieruchomościach objętych zaskarżoną czynnością, hipotek, wierzytelności banków, strona powodowa, także w świetle przywileju egzekucyjnego wynikającego z art. 1025 §1 pkt 5 kpc, dla beneficjentów wpisanych zabezpieczeń rzeczowych, mogłaby uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności, chociażby w części wówczas gdyby te nieruchomości prawa do których uzyskała pozwana, pozostały nadal w majątku dłużnika.

Mimo, że od samego początku swego udziału w sporze J. S. (1) odwoływała się do tego, iż nie byłoby to możliwe, negując tym samym stan pokrzywdzenia po stronie powódki dokonany w dniu 9 maja 2013r czynnością, powodowa spółka nie wykazując ani rzeczywistej na daty relewantne z punktu widzenia rozstrzygnięcia wartości objętych tą czynnością składników majątkowych ani też tego, jaki jest realny zakres wierzytelności bankowych, korzystających z przywileju wynikającego z ich zabezpieczenia hipotecznego na nich, nie udowodniła, że pokrzywdzenie powódki zaskarżoną czynnością jest realne, a pomierzy nią, a tym stanem po stronie spółki, w relacji do dłużnika, istnieje adekwatny związek przyczynowy.

Ocena ta decyduje , przy podzieleniu materialno prawnego zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 527 §1 i 2 kc w zw z art. 6 kc , Sąd II instancji zmienił objęty apelacje wyrok i powództwo oddalił , na podstawie art. 386 §1 kpc w zw z art. 527 §1 i 2 oraz art. 6 kc.

Podstawą orzeczenia o kosztach procesu, jest norma art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108 §1 kpc i wynikająca z niej , dla wzajemnego ich rozliczenia pomiędzy stronami, zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwota należna pozwanej z tego tytułu od drugiej strony , wyczerpując się w sumie wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika będącego adwokatem, pozostając pochodną wartości przedmiotu sporu i obejmując także opłatę skarbową od pełnomocnictwa, została ustalona na podstawie §6 pkt 7 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 28 września 2002 [jedn. tekst DzU z 2013 poz. 461]

Orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd II instancji , stosując art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108§1 i 391 §1 kpc i powołaną wyżej zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy , określił należną J. S. (1) z tego tytułu od powódki kwotę , jako sumę poniesionej przez pozwaną opłaty od apelacji oraz wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika - adwokata , ustalonego, zważywszy na wartość przedmiotu zaskarżenia , na podstawie §2 pkt 7 w zw z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie z 22 października 2015r [DzU z 2015 poz. 1800]

SSA Grzegorz Krężolek SSA Barbara Górczanowska SSA Robert Jurga